

25.s.e.trinitatis – Gudstjeneste i domkirken

DDS 4 Giv mig, Gud, en salmetunge

DDS 560 Det livets ord, vi bygger på

DDS 353 Som aldrig så lang er nogen dag

...

DDS 785 Tunge, mørke natteskyer

Nadver: DDS 320 Midt iblandt os er Guds rige

DDS 7 Herre Gud! Dit dyre navn og ære

Hvornår kommer Guds rige? Spørger farisæerne og ser på Jesus. Og Jesus svarer dem, at Guds rige er midt i blandt dem. De vil ganske vist ikke kunne se det, men Guds rige er allerede tilstede, og det skal blive synligt for dem en dag.

Hvad er det egentlig for et svar, Jesus her giver? Det lyder kryptisk. Hvordan kan Guds rige være midt i blandt os, og vi kan ikke se det? Hvad mener Jesus? Hvordan kan noget, ligefrem et rige, være tilstede uden at kunne ses eller begribes?

Hvad er hoved og hale i Jesu svar? Og hvad er det spørgeren egentlig spørger om? Hvad er den eksistentielle nerve i dette spørgsmål: Hvornår kommer Guds rige? Hvornår har vi sidst selv stillet det spørgsmål til nogen eller til os selv? Hvorfor er det så vigtigt at få svar på, hvornår Guds rige kommer? Hvad er på spil? Er der noget, vi skal nå?

⌘

Guds rige er knyttet til Guds nærvær, handler om livet, og om livet som mere og andet end det mine egne følelser og forstand kan bibringe mig. Guds rige er andet og mere end sikkerhed, lykke og materiel velstand.

Umiddelbart forbinder jeg Guds rige med forestillinger om paradys, med lys og sommer, med mening og fylde. Flere af disse associationer og kulturelle koder ligger temmelig langt fra disse dage og denne måned, november, som er så lang. Her er dagene korte, og mørket lægger sig tidligt over dagen og gør aftenerne lange.

Men det er måske så lige netop her, at vi skal lytte til Jesu svar om Guds rige. Høre håbet i disse ord. At Guds rige er her, midt i blandt os, underfuldt tilstede, og anelsesfuldt på vej, også selv om vi ikke kan se det.

⌘

Forfatteren og salmedigteren Jakob Knudsen har tre salmer med i salmebogen. To af dem er meget kendte: morgensalmen *Se nu stiger solen af havets skød* (DDS 754) og høstsalmen *Vi pløjed og vi såed* (DDS 730). Den tredje er aftensalmen *Tungemørke natteskyer* (DDS 785).

Den sidste *Tunge mørke natteskyer*, som vi skal synge om lidt, er for mig en salme til årstiden, en aftensalme, som passer til efterårets tidlige skumring og nattemørket.

Den indledende beskrivelse af de` tunge, mørke natteskyer som op ad himlen drager, og kragerne som hjem til skovs af marken flyr` rummer et nærværende billede af disse dage.

Mørket forstærkes af de sorte krager og af skumringstiden, som breder sig ud. Salmens`jeg` gruer for dette mørke, fordi dette mørke er mere og andet end mørket udenfor og kragernes mørke fjerdragt. Mørket er også det mørke, der bor i mig selv, og den ensomhed, det, som kan knuge et menneskes sind. Jakob Knudsen formår om nogen her i salmen *Tunge, mørke natteskyer* at give ord for mørket: Natten er tavs og tung; et sted og en tid, hvor ensomhed truer og livet synes øde.

Midt i dette mørke er det imidlertid netop, at Guds rige lyser op som et lille lys i vinduet. Det lyder først som en bøn i salmens første par vers, en bøn til Gud, om at han må være os nær også her i mørket:

*Vær os nær, du kære Gud/ medens natten lider. /Vær mig nær, thi uden dig/
ensomhed mig truer. /Vær mig nær thi uden dig/ jeg for mørket gruer,/ fri mig
ud af mørkets bånd, /så min frygt jeg glemmer.*

Det er en meget enkel og eksistentiel nærværende bøn.

Og Jakob Knudsen fortæller os derefter, hvordan Guds rige er, at hver gang, når jeg føler, at livet bliver mig øde, så håber og tror jeg på, at Gud Fader står hos mig. At når natten besætter vores hjerte, med Jakob Knudsens formulering: når natten i mit bryst, hjertet vil omleje”, så trøster Gud.

Og selv når dødens nat engang melder sig, så skal vi heller ikke være overladt til os selv. Der vil, hedder det i salmen, være fuglesang og høj sommer. Gud vil lindre sorg og nød for den, som sidder i dødens mørke skygger, som savner og længes, ja Gud ligefrem lyser op den mørke død.

Guds rige er der, hvor Gud er. Og da Gud ikke er bundet af tid og rum, himmel og havets mørke dybder, så er han den, som bringer lys, fuglesang og højsommer ind selv, der hvor dagen er kort, natten lang og livet synes tungt og uden håb.

Med andre ord: Mørket og dybet er gudskelov og tak også Guds sted.

✠

Jeg vil gerne vende tilbage til de sorte krager hos Jakob Knudsen.

Kontrasten i salmen *Tunge mørke Natteskyer* mellem de sorte krager i vers 1 og højsommerens fugle i deres evige morgensang i vers 4 er tydelig og åbenbar.

Kragerne er knyttet til mørket og dvs. til denne verden. Jakob Knudsen har noget med de sorte fugle, og han skriver dem gerne frem. I salmen *Vi pløjede og vi såede* skriver han således om ravnens nød.

Ravne og krager er dennes verdens fugle, hører til her. De er derfor også nemme at spejle både tiden og sig selv i. Her i Ribe er det måske mest de sorte råger. De flyver ind fra markerne, sidder i træerne og larmer. De møder os i byen, på torvene og gårdspladserne. Og der er en vis uhygge ved dem. De understreger i alt fald for mig efteråret og står som levende tegn på en verden, mærket også af mørke og død.

Ikke mindst krageren har dog min sympati. Og der er også en stærk pointe i ikke at lade sig nøje med kun at se kontrasten mellem efterårets krager og den kommende sommers sangfugle.

Krager og ravne er faktisk også sangfugle. Eller sagt med andre ord: Guds rige er jo netop midt i blandt os, også her hvor krager flyr til skove og ravnene findes.

✠

Forfatteren Cord Riechelmann har i 2013 skrevet en lille natur- og kulturhistorie om krager¹.

Man får her et klart billede af, hvordan krager (Og Riechelmann skriver også om ravne og råger) hvordan disse fugle i vores kulturhistorie langt hen er knyttet til og forbundet med død og uhygge.

Men man får samtidigt så også et mere nuanceret og på mange måder ligefrem sympatisk syn på disse fugle.

¹ Cord Riechelmann, *Krager, Et portræt*, Vandkunsten 2017.

Disse fugle er, hvad de er. Måske derfor har vi givet dem navne med lydmalende ord: Krageren siger `kra´, og raven `ra´.

Krager og ravn er desuden beviseligt kloge og snarrådige. Hos ravn i Canada har man således registreret følgende mærkelige fænomen:

I Canada må en ravn på et eller andet tidspunkt have lagt mærke til, at biler holder ved lyssignaler. Det er en hel population af ravn begyndt at udnytte, idet de smider nødder på vejen, når der er rødt, og piller indholdet op, når bilerne så er kørt hen over dem og er væk igen. Det vides ikke med sikkerhed, præcis hvordan den slags færdigheder bliver videregivet. Men nogle indicier peger på, at det ikke kun sker ved efterligning²

Og krager har gennem forsøg vist, at de "at de ikke kun fremstiller og benytter ét redskab, men de også anvender forskellige redskaber i rækkefølge"³. Kragerne synes således at besidde hukommelsesfærdigheder.

Jeg skal ikke bevæge mig længere ind i kragerens og ravnens natur- og kulturhistorie, men disse krager, som til skoven flyr, og ravnene, som lider nød – begge nævnt i Jakob Knudsens salmer – synes at ligne os mennesker umiddelbart mere, end jeg i alt fald ført har været opmærksom på.

Det er måske også derfor, at Jesus et andet sted, i sin store prædiken, Bjergprædiken, siger, at vi skal se til og lære af fuglene. Jesus siger:

"Vær ikke bekymrede for jeres liv...Se til himlens fugle, de sår ikke og de høster ikke og samler ikke i lade, og jeres himmelske far giver dem føden (Matt 6,26).

I skal i stedet søge Guds rige, understreger Jesus:

"Men søg først Guds rige og hans retfærdighed, så skal alt det andet gives jer i tilgift. Så vær da ikke bekymrede for dagen i morgen; dagen i morgen skal bekymre sig for det, der hører den til" (Matt 6,33)

Når vi søger Guds rige kan vi altså se til fuglene, ikke blot til sommerens små sangfugle, men også til ravnene og kragerne i denne tid. Vi må i dem gerne se fuglenes tilsyneladende ubekymrethed, men vi må også gerne hos ravnene og kragerne tage ved lære af deres klogskab og forstå, at som Gud har givet os livet, skal vi også være snarrådige og tage ved lære af det, vi ser og hører. Altid under kærlighedens fortegn, under den formaning, at vi skal elske vores næste og fortsat tage bjælken ud af egne øjne.

⌘

Guds rige er midt i blandt os, siger Jesus. Det er ikke altid til at se, ja vel egentlig sjældent. Men måske vi skal se mere til kragerne, ravnene og rågerne. Ikke blot

² Riechelmann, 35

³ -, 54

kan de som alle andre fugle minde os om Jesu ord, at vi skal være ubekymrede, at det er Gud selv, som bringer sit rige frem.

Men de bærer også håbet frem af Jesu ord om, at det Guds rige er midt i blandt os, lige her i denne verden med dens lange mørke dage og sorte fugle.

Gud ske tak og lov

I Jesu navn. Amen